

idees

Experiment
sobre
l'ADN
moralDOMINGO
Ródenas

Permetin-me proposar-los un exercici, un experiment. Prenquin-se uns minuts, pocs. Pensin en les persones que els envolten, en aquells amb qui mantenen un tracte regular, en el seu cercle laboral, en els seus superiors i subordinats, en els seus amics i coneguts, en la seva família també, per què no.

Ara sospesin la seva conducta i actitud, ponderin les seves accions i paraules, i responguin a un parell de preguntes: ¿qui d'ells els sembla exemplar, a qui voldrien que s'assemblessin els seus fills, en quin d'ells posaria la seva confiança si en depengués alguna cosa important, per exemple la seva pròpia vida?

Examinin amb cura les seves de-

cisions i les seves promeses, els seus excessos verbals i les seves reticències, els seus furors i els seus humors. No és fàcil (si es juga net) i t'hi estàs una estona, però vostès estan destil·lant l'ADN moral que escapa als genètics i bioquímics i que, tot i això, forma no ja allò que els moralistes antics anomenaven «la condició humana» sinó el teixit conjuntiu d'una societat democràtica.

Descartin ara aquells que no consideren models imitables (per als seus fills i en general), aquells que sospiten fundadament que obrarien en el seu perjudici amb maldat o presos de la cobdícia o la vanagloria o, en fi, sense sentit de la justícia. Reflexionin. Fi de l'experiment.

Javier Gomá alerta
de la necessitat de
restablir els valors
de l'exemplaritat

De tot això és del que parla el filòleg, filòsof i jurista bilbaí **Javier Gomá** en un assaig lúcida i audaç, *Ejemplaridad pública* (Taurus), que culmina una àmplia reflexió sobre la necessitat urgent de restablir els valors (la rectitud, la probitat...) de l'exemplaritat en tots els terrenys en una època marcada per la finitud i l'igualitarisme.

En aquest tercer llibre sobre el tema (el precedeixen *Imitació y experiencia* i *Aquiles en el gineceo*) **Gomá** s'interessa per l'esfera de les responsabilitats públiques, tan devastada en l'últim any, però la seva anàlisi és perfectament aplicable a la nostra vida de tots els dies. «Tota vida humana és un exemple», afirma, i formula, a més, l'imperatiu d'exemplaritat en els següents termes impecables: «Obra de tal manera que el teu comportament sigui imitable i generalitzable en el teu cercle d'influència, produint en ell un impacte civilitzatori».

¿Volen repetir l'exercici posant-se vostès mateixos al centre del cercle? ≡

Conflictes i lletres ▶ El nou llibre de l'autor de 'Les benignes'

Pàgines 70 i 71 ▶▶

Littell denuncia en la seva última obra els excessos del poder txetxè

► L'escriptor torna a Grozni, on va treballar com a cooperant, a 'Txetxènia, any III'

► L'autor critica les desaparicions, la corrupció i la feblesa del sistema

MARC MARGINEDAS
BARCELONA

«Pensava en la curiosa sensació que havia notat mentre Tamir ens portava per la ciutat, la d'una realitat fantasma que se superposava a una altra; la flamant ciutat acabada de fer col·locada sobre les empremtes de l'antiga ciutat destruïda, assolada, destrossada, sense aconseguir anul·lar-la...» Amb aquestes esfereïdores paraules descriu l'escriptor francès Jonathan Littell les seves primeres impressions al retrobar-se, després de vuit anys, amb Grozni, capital de la república de Txetxènia, que fa tan sols una dècada es va convertir en arquetip de destrucció i desolació quan van fer la seva entrada les tropes federals russes el gener del 2000 després de dues cruents guerres.

En la seva última obra, *Txetxènia, any III* (Quaderns Crema / RBA), Littell descriu en un llibre reportatge de gairebé 120 pàgines la vida quotidiana, ara que acaba el decenni, d'una minúscula república caucàsica que als anys 90 va gosar aixecar-se contra el poder del Kremlin per exigir la independència. Un dia a dia en el qual l'«aparent sensació de normalitat», els restaurants de sushi que serveixen peix cru —encara que sense estar del tot descongelat— i fins i tot els gratells a mig construir de vint-i-tants pisos no aconsegueixen ocultar sota l'alfombra la rampant corrupció, les proporcions «estalinianes» de les desaparicions d'opponents polítics i la feblesa d'un règim polític que frega el «surrealisme espontani» i que es basa

► Fotografia dels carrers de Grozni el desembre del 2005 premiada per Unicef.

EL PROTAGONISTA
Kadírov, una «arma
de dos talls» que
no parla bé el rus

►► L'estabilitat txetxena es basa en el president Ramzan Kadírov. Si desapareix, augura l'obra, el caos tornarà a engolir la república i els 20.000 homes que dirigeix poden deixar de ser lleials a Moscou. Littell critica Kadírov, i confirma que el seu rus (per a un txetxè una cosa així com el castellà per a un catalanoparlant) «està ple de faltes absurdes en els gèneres i les declinacions». Però fuig de l'estereotip de dictador semianalfabet. «Amb tota la seva megalomania» es mou per «motivacions més profundes» que el poder, apunta.

en una sola persona: el president pròrus Ramzan Kadírov, en estret tàndem amb Vladímir Putin, primer ministre i home fort rus.

INOBLIDABLE DESTRUCCIÓ // L'excooperant d'Acció contra la Fam, igual que centenars de treballadors humanitaris i periodistes que vam visitar la capital txetxena a l'arrencar aquest mil·lenni, mai podrà oblidar la impressió que li va causar la contemplació de la plaça de Minutka de Grozni després de la conquesta russa, punt culminant d'una ofensiva militar presentada aleshores com una «operació antiterrorista».

El grau de destrucció era tan gran, que ni tan sols era possible trobar referents que poguessin descriure l'estat del casc urbà en el passat recent. S'havia de recórrer a imatges dels anys 40 com Berlín, Stalingrad o Hiroshima.

Littell intenta desbaratar en la se-

va obra la percepció que ara que les coses estan millor a la república caucàsica en comparació amb els anys 90, que els seus habitants no són sotmesos a les arbitrietats de les corruptes tropes federals ni poden desaparèixer en qualsevol punt de control per un mal gest o mirada davant una *kontraktnik* (soldats amb contracte), unes desenes de desaparicions polítiques són gairebé un preu inevitable a pagar. «¿Potser té sentit fer comparacions d'aquest tipus? Kadírov acusa Memorial [premiada oenagè de drets humans que treballa a Txetxènia] de no veure sinó el costat negatiu de les coses... Però Memorial opina que la reconstrucció i el desenvolupament no poden basar-se en l'assassinat, la tortura i el terror», recorda Littell.

El règim aixecat per Kadírov s'asenta, entre d'altres, sobre el pilar de l'aplicació d'una «neoxaria» (lleï islàmica) «a la carta» en la qual les

dones són les principals víctimes. «Són sobretot les dones les perjudicades pel retorn a la tradició de Ramzan, dels seus *siloviki* [forces de seguretat] i dels seus imams... Ramzan i els seus seguidors també prediquen (i practiquen) sense empatx la poligàmia, i argumenten reiteradament que, després de la guerra, hi ha escassetat de txetxens i les dones tenen l'obligació de portar-se bé», es llegeix en un passatge.

Davant d'aquesta islamització forçada d'una societat que tradicionalment havia considerat la religió com una lluita interna aliena a la política, Moscou mira cap a un altre costat, denuncia Littell. L'escriptor recorda que l'acceptació de l'islam a Rússia no té a veure amb el contingut teològic. És només una qüestió d'obediència. Els txetxens poden creure en el que vulguin, sempre que se sotmetin al poder central moscovita. ≡

L'AUTOR

JONATHAN LITTELL
Resident a BCN

Nascut a Nova York
Any de naixement: 1967
Va treballar al Congo i Bòsnia
Va guanyar el premi Goncourt

► Jonathan Littell fuig de la pressió dels mitjans de premsa del seu país d'adopció, França, i per a això ha traslladat la seva residència a Barcelona, concretament al barri de Gràcia. Va néixer a Nova York ja fa gairebé 43 anys, encara que va passar la seva infància a França. Va estudiar als Estats Units, a la Universitat de Yale.

► Després de passar per l'Afganistan, el Congo, Bòsnia, Txetxènia i Rússia com a cooperant de l'oenagè Acció contra la Fam, va decidir el 2001 dedicar-se completament a la literatura. La seva novel·la *Les benignes* va guanyar el premi Goncourt el 2006.